

*Avatares y perspectivas
del medievalismo ibérico*

Coordinado por ISABELLA TOMASSETTI

edición de ROBERTA ALVITI, AVIVA GARRIBBA,
MASSIMO MARINI, DEBORA VACCARI

con la colaboración de MARÍA NOGUÉS e ISABEL TURULL

cilengua

SAN MILLÁN DE LA COGOLLA
2019

COMITÉ CIENTÍFICO

<i>Carlos ALVAR</i> (<i>Université de Genève - Universidad de Alcalá</i>)	<i>Alejandro HIGASHI</i> (<i>Universidad Autónoma Metropolitana Iztapalapa</i>)
<i>Vicenç BELTRAN</i> (<i>Sapienza, Università di Roma</i>)	<i>José Manuel LUCÍA MEGLAS</i> (<i>Universidad Complutense</i>)
<i>Patrizia BOTTA</i> (<i>Sapienza, Università di Roma</i>)	<i>María Teresa MIAJA DE LA PEÑA</i> (<i>Universidad Nacional Autónoma de México</i>)
<i>María Luzdivina CUESTA TORRE</i> (<i>Universidad de León</i>)	<i>Maria Ana RAMOS</i> (<i>Universität Zurich</i>)
<i>Elvira FIDALGO</i> (<i>Universidade de Santiago de Compostela</i>)	<i>Maria do Rosário FERREIRA</i> (<i>Universidade de Coimbra</i>)
<i>Leonardo FUNES</i> (<i>Universidad de Buenos Aires</i>)	<i>Lourdes SORIANO ROBLES</i> (<i>Universitat de Barcelona</i>)
<i>Aurelio GONZÁLEZ</i> (<i>Colegio de México</i>)	<i>Cleofé TATO GARCÍA</i> (<i>Universidade da Coruña</i>)

COMITÉ ASESOR

Mercedes Alcalá Galán	Paloma Díaz-Mas	Gioia Paradisi
Amalia Arizaleta	María Jesús Díez Garretas	Óscar Perea Rodríguez
Fernando Baños	Antoni Ferrando	José Ignacio Pérez Pascual
Consolación Baranda	Anna Ferrari	Carlo Pulsoni
Rafael Beltran Llavador	Pere Ferré	Rafael Ramos
Anna Bognolo	Anatole Pierre Fuksas	Ines Ravasini
Alfonso Boix Jovaní	Mario Garvin	Roxana Recio
Jordi Bolòs	Michael Gerli	María Gimena del Río Riande
Mercedes Brea	Fernando Gómez Redondo	Ana María Rodado Ruiz
Marina Brownlee	Francisco J. Grande Quejigo	María José Rodilla León
Cesáreo Calvo Rigual	Albert Hauf	Marcial Rubio
Fernando Carmona	David Hook	Pablo E. Saracino
Emili Casanova	Eduard Juncosa Bonet	Connie Scarborough
Juan Casas Rigall	José Julián Labrador Herraiz	Guillermo Serés
Simone Celani	Albert Lloret	Dorothy Severin
Lluís Cifuentes Comamala	Pilar Lorenzo Gradín	Meritxell Simó Torres
Peter Cocozzella	Karla Xiomara Luna Mariscal	Valeria Tocco
Antonio Cortijo Ocaña	Elisabet Magro García	Juan Miguel Valero Moreno
Xosé Luis Couceiro	Antonia Martínez Pérez	Yara Frateschi Vieira
Francisco Crosas	M. Isabel Morán Cabanas	Jane Whetnall
María D'Agostino	María Morrás	Josep Antoni Ysern Lagarda
Claudia Demattè	Devid Paolini	Irene Zaderenko

Este libro se ha publicado gracias a una ayuda del Dipartimento di Studi europei, americani e interculturali (Sapienza, Università di Roma) y ha contado además con una subvención de la Asociación Hispánica de Literatura Medieval.

Todos los artículos publicados en esta obra han sido sometidos a un proceso de evaluación por pares.

© *Cilengua. Fundación de San Millán de la Cogolla*

© *de la edición: Isabella Tomassetti, Roberta Alviti, Aviova Garribba,*

Massimo Marini, Debora Vaccari

© *de los textos: sus autores*

I.S.B.N.: 978-84-17107-86-4 (Vol. 1)

I.S.B.N.: 978-84-17107-87-1 (Vol. 2)

I.S.B.N.: 978-84-17107-88-8 (o.c.)

D. L.: LR 943-2019

IBIC: DCF DCQ DSBB DSC HBLC1

Impresión: Mástres Design

Impreso en España. Printed in Spain

ÍNDICE

VOLUMEN I

PRÓLOGO.....	xxi
I. ÉPICA Y ROMANCERO	25
Lope de Vega y el romancero viejo: a vueltas con <i>El conde Fernán González</i>	27
ROBERTA ALVITI	
La técnica y la función de lo cómico en la épica serbia y en la epopeya románica: convergencias y particularidades	51
MINA APIĆ	
«Pues que a Portugal partís»: fórmulas romancísticas en movimiento	63
TERESA ARAÚJO	
«Sonrisandose iva». Esuberanza giovanile e contegno maturo dell'eroe tra <i>Mocedades de Rodrigo e Cantar de mio Cid</i>	73
MAURO AZZOLINI	
Los autores de los romances	85
VICENÇ BELTRAN	
La permeabilidad de la materia cidiana en el ejemplo del <i>Cantar de Mio Cid</i>	109
MARIJA BLAŠKOVIĆ	
Discursos en tensión en las representaciones de Bernardo del Carpio	125
GLORIA CHICOTE	
Una nueva fuente para editar el Romancero de corte: «La mañana de San Juan» en MN6d	135
VIRGINIE DUMANOIR	

Fernán González, conquistador de Sepúlveda. Crónica y comedia, de la <i>Historia de Segovia</i> (1637) a <i>El castellano adalid</i> (1785)	151
ALBERTO ESCALANTE VARONA	
Desarrollo de tópicos, fórmulas y motivos en el Romancero Viejo: la muerte del protagonista	163
AURELIO GONZÁLEZ PÉREZ	
II. HISTORIOGRAFÍA Y CRONÍSTICA	179
Linhagens imaginadas e relatos fundacionais desafortunados.....	181
ISABEL DE BARROS DIAS	
Crónicas medievales en los umbrales de la Modernidad: el caso de la <i>Crónica particular de San Fernando</i>	207
LEONARDO FUNES	
Il dono muliebri della spada e la <i>Primera Crónica General</i> : tracce iberiche di versioni arcaiche del <i>Mainet</i> francese.....	219
ANDREA GHIDONI	
La convergencia de historiografía y hagiografía en el relato del sitio de Belgrado (1456) en las <i>Bienandanzas e fortunas</i> de Lope García de Salazar	237
HARVEY L. SHARRER	
Las «vidas» de los papas en la <i>Historia de Inglaterra</i> de Rodrigo de Cuero	247
LOURDES SORIANO ROBLES - ANTONIO CONTRERAS MARTÍN	
Colegir y escribir de su mano: las funciones de fray Alonso de Madrid, abad de Oña, en la <i>Suma de las corónicas de España</i>	281
COVADONGA VALDALISO CASANOVA	
La expresión del amor en la <i>Crónica troyana</i> de Juan Fernández de Heredia.....	297
SANTIAGO VICENTE LLAVATA	
III. LÍRICA TROVADORESCA	309
Da materia paleográfica á edición: algunhas notas ao fío da transcripción do Cancioneiro da Biblioteca Nacional de Portugal e do Cancioneiro da Vaticana	311
XOSÉ BIEITO ARIAS FREIXEDO	

<i>Numa clara homenagem aos nossos cancioneiros</i> . Eugénio de Andrade e la lirica galego-portoghese	329
FABIO BARBERINI	
Variantes gráficas y soluciones paleográficas: los códices de las <i>Cantigas de Santa María</i>	341
MARÍA J. CANEDO SOUTO	
A voz velada dos outros. Achegamento ao papel dos amigos na cantiga de amor.....	355
LETICIA EIRÍN	
Pergaminhos em releitura	369
MANUEL PEDRO FERREIRA	
Cuando las <i>Cantigas de Santa María</i> eran <i>a work in progress</i> : el Códice de Florencia	379
ELVIRA FIDALGO FRANCISCO	
Entre a tradición trobadoresca e a innovación estética: as cantigas de Nuno Eanes Cerzeo.....	389
DÉBORAH GONZÁLEZ	
Perdidas e achadas: <i>Cantigas de Santa María</i> no Cancioneiro da Biblioteca Nacional.....	399
STEPHEN PARKINSON	
Os sinais abreviativos no <i>Cancioneiro da Biblioteca Nacional</i> : tentativa de sistematização	411
SUSANA TAVARES PEDRO	
Formação do <i>Cancioneiro da Ajuda</i> e seu parentesco com ω e α	421
ANDRÉ B. PENAFIEL	
Tradição e inovação no cancionero de amigo de D. Dinis	439
ANA RAQUEL BAIÃO ROQUE	
Alfonso X ofrece una íntima autobiografía en sus <i>Cantigas de Santa María</i>	449
JOSEPH T. SNOW	
Los maridos de María Pérez <i>Balteira</i>	461
JOAQUIM VENTURA RUIZ	
Cuestiones de frontera: el Cancionero de Santa María de Terena de Alfonso X el Sabio (CSM 223, 275 y 319)	473
ANTONIA VÍÑEZ SÁNCHEZ	

IV. POESÍA RELIGIOSA Y DIDÁCTICA	483
Historia crítica de la expresión <i>mester de clerecía</i>	485
PABLO ANCOS	
Reelaboraciones de la leyenda de Teófilo en la península ibérica durante el siglo XIII	501
CARMEN ELENA ARMIJO	
La poesía del siglo XIV en Castilla: hacia una revisión historiográfica (III).....	515
MARIANO DE LA CAMPA GUTIÉRREZ	
De la estrofa 657 del <i>Libro de Alexandre</i> a procesos de reformulación / reiteración del calendario alegórico medieval en siglos posteriores. La función de la experiencia en la construcción de los motivos de los meses.....	527
SOFÍA M. CARRIZO RUEDA	
El sueño de Alexandre.....	539
MARÍA LUISA CERRÓN PUGA	
Las emociones de Apolonio.....	553
FILIPPO CONTE	
La representación literaria de la lujuria en los <i>Milagros de Nuestra Señora</i> : las metáforas de la sexualidad	569
NATACHA CROCOLL	
Las visiones de Santa Oria de Berceo y sus regímenes simbólicos.....	583
JAVIER ROBERTO GONZÁLEZ	
Notas sobre la reproducción en secuencias de la pseudoautobiografía erótica del <i>Libro de buen amor</i> : una propuesta de estudio	595
PEDRO MÁRMOL ÁVILA	
El cerdo: un motivo curioso en el <i>Poema de Alfonso Onceno</i>	609
MICHAEL MCGLYNN	
La métrica del <i>mester de clerezia</i> y sus “exigencias” en el proceso de reconstrucción lingüística.....	623
FRANCISCO PEDRO PLA COLOMER	
«Cuando se vido solo, del pueblo apartado...». Procesos de aislamiento virtuoso en tres poemas hagiográficos de Gonzalo de Berceo.....	637
ANA ELVIRA VILCHIS BARRERA	

Retórica del espacio sagrado en el contexto codicológico del Ms. Esc. K-III-4 (<i>Libro de Apolonio, Vida de Santa María Egipcíaca, Libro de los tres reyes de Oriente</i>)	649
CARINA ZUBILLAGA	
V. PROSA LITERARIA, DIDACTISMO Y ERUDICIÓN	659
Vida activa y vida contemplativa: una fuente de Rodrigo Sánchez de Arévalo	661
ÁLVARO ALONSO	
El milagro mariano en el siglo XVI: entre las polémicas reformistas y la revalidación católica	673
CARME ARRONS LLOPIS	
Nuevos testimonios de la biblia en romance en bifolios reutilizados como encuadernaciones	683
GEMMA AVENOZA	
Notas sobre el <i>Ceremonial</i> de Pedro IV de la Biblioteca Lázaro Galdiano.....	691
PATRICIA AZNAR RUBIO	
La descripción de la ciudad de El Cairo en cuatro viajeros medievales peninsulares de tradición musulmana, judía y cristiana.....	701
VICTORIA BÉGUELIN-ARGIMÓN	
¿Una vulgata para el <i>Libro de los doze sabios</i> ?	713
HUGO Ó. BIZZARRI	
Magdalena predicadora y predicada: de milagros y sermones en la Castilla de los Reyes Católicos	721
ÁLVARO BUSTOS	
Estudi codicològic del <i>Breviari d'amor</i> català: els fragments de la Universiteitsbibliotheek de Gant	735
IRENE CAPDEVILA ARRIZABALAGA	
Uso de las paremias y polifonía en el <i>Corbacho</i>	749
DANIELA CAPRA	
La 'profecía autorrealizadora' en la <i>Gran conquista de Ultramar</i> : entre estructura narrativa y construcción ideológica	759
PÉNÉLOPE CARTELET	
Educando mujeres y reinas	775
MARÍA DíEZ YÁÑEZ	

Els Malferit, una nissaga de juristes mallorquins vinculada a l'Humanisme (ss. xv-xvi)	791
GABRIEL ENSENYAT PUJOL	
Leer a Quinto Curcio en el siglo xv: apuntes sobre las glosas de algunos testimonios vernáculos	803
ADRIÁN FERNÁNDEZ GONZÁLEZ	
Aproximación comparativa entre las versiones hebreas y romances de <i>Kalila waDimna</i> . Su influencia en la obra de Jacob ben Eleazar	813
E. MACARENA GARCÍA - CARLOS SANTOS CARRETERO	
Escritura medieval, planteamientos modernos: <i>Católica impugnación</i> de fray Hernando de Talavera	823
ISABELLA IANNUZZI	
Ecos de Tierra Santa en la España medieval: tres peregrinaciones de leyenda	831
VÍCTOR DE LAMA	
«Menester es de entender la mi rrazón, que quiero dezir el mi saber»: i raccontì <i>Lac venenatum</i> , <i>Puer 5 annorum</i> e <i>Abbas</i> nel <i>Sendebar</i>	843
SALVATORE LUONGO	
Os pecados da língua no <i>Livro das confissões</i> de Martín Pérez	857
ANA MARIA MACHADO	
De Afonso X a Dante: os caminhos do <i>Livro da Escada de Maomé</i> pela Europa	867
FERNANDA PEREIRA MENDES	
El <i>Libro de los gatos</i> desde la perspectiva crítica actual. Algunas consideraciones sobre su estructura	875
JUAN PAREDES	
Entre el <i>adab</i> y la literatura sapiencial: <i>El príncipe y el monje</i> de Abraham Ibn Hasday	887
RACHEL PELED CUARTAS	
Prácticas de lectura femeninas durante el reinado de los Reyes Católicos: los paratextos	895
MARTINA PÉREZ MARTÍNEZ-BARONA	
La Roma de Pero Tafur	911
MIGUEL ÁNGEL PÉREZ PRIEGO	

La teoría de la <i>amplificatio</i> en la retórica clásica y las <i>artes poetriae</i> medievales	921
MARUCHA CLAUDIA PIÑA PÉREZ	
Los estudios heredianos hoy en perspectiva.....	935
ÁNGELES ROMERO CAMBRÓN	
Para una nueva <i>recensio</i> del <i>Libro del Tesoro</i> castellano: el ms. Córdoba, Palacio de Viana-Fundación CajaSur, 7017.....	945
LUCA SACCHI	
A história da espada quebrada: uma releitura veterotestamentária	955
RAFAELA CÂMARA SIMÕES DA SILVA	
Il motivo del “concilio infernale”: presenze in area iberica fra XIII e XVI secolo.....	965
LETIZIA STACCIOLI	

VOLUMEN II

VI. LÍRICA BAJOMEDIEVAL Y PERVIVENCIAS	997
La <i>Cántica Espiritual</i> de la primera edición de las poesías de Ausiàs March.....	999
RAFAEL ALEMANY FERRER	
Contexto circunstancial y dificultades textuales en un debate del <i>Cancionero de Baena</i> : ID1396, PN1-262, «Señor Johan Alfonso, muy mucho me pesa»	1015
SANDRA ÁLVAREZ LEDO	
«Se comigo nom m'engano»: Duarte da Gama entre sátira y lirismo	1029
MARIA HELENA MARQUES ANTUNES	
«Las potencias animadas son de su poder quitadas»: el amor como potencia en la poesía amorosa castellana del siglo xv	1039
MARÍA LUISA CASTRO RODRÍGUEZ	
<i>Viendo estar / la corte de tajos llena</i> . Los mariscales Pero García de Herrera e Íñigo Ortiz de Estúñiga y la gestación y difusión de la poesía en el entorno palatino a comienzos del siglo xv	1055
ANTONIO CHAS AGUIÓN	
El inframundo mítico en un <i>Dezir</i> del Marqués de Santillana	1069
MARÍA DEL PILAR COUCEIRO	
As línguas do <i>Cancioneiro Geral</i> de Garcia de Resende.....	1085
GERALDO AUGUSTO FERNANDES	

Rodrigo de Torres, Martín el Tañedor y un hermano de este: tres poetas del <i>Cancionero de Palacio</i> (SA7) pretendidamente menores	1097
MARÍA ENCINA FERNÁNDEZ BERROCAL	
Una definición de amor en el Ms. Corsini 625	1109
AVIVA GARRIBBA	
Las ediciones marquianas de 1543, 1545 y 1555: estudio de variantes	1121
FRANCESC-XAVIER LLORCA IBI	
La poesía de Fernán Pérez de Guzmán en el <i>Cancionero General</i> de 1511: selección y variaciones	1135
MARIA MERCÈ LÓPEZ CASAS	
Los tópicos del mal de amor y de la codicia femenina en dos poemas del Ms. Corsini 625.....	1153
MASSIMO MARINI	
Els <i>Cants de mort</i> : textos i contextos	1167
LLÚCIA MARTÍN - MARIA ÀNGELS SEQUERO	
<i>Recensio</i> y edición crítica de testimonios únicos: la poesía profana de Joan Roís de Corella.....	1179
JOSEP LLUÍS MARTOS	
Los poemas en gallego de Villasandino: notas para un estudio lingüístico	1191
ISABELLA PROIA	
Elaboración de una lengua poética y <i>code-mixing</i> : en torno a la configuración lingüística del corpus gallego-castellano	1205
JUAN SÁEZ DURÁN	
Figurações do serviço amoroso: Dona Joana de Mendonça no teatro da corte.....	1217
MARIA GRACIETE GOMES DA SILVA	
Mutilación y (re)creación poética: las «letras» y «cimeiras» del <i>Cancioneiro Geral</i> de Garcia de Resende (1516).....	1227
SARA RODRIGUES DE SOUSA	
Juan de la Cerda, un poeta del siglo XIV sin obra conocida	1239
CLEOFÉ TATO	
Diego de Valera y la <i>Regla de galanes</i> : una atribución discutida.....	1259
ISABELLA TOMASSETTI	
Juan Agraz a través de los textos.....	1271
JAVIER TOSAR LÓPEZ	

Una <i>batalla de amor</i> en el Ms. Corsini 625	1283
DEBORA VACCARI	
VII. PROSA DE FICCIÓN	1299
La guerra de sucesión de Mantua: ¿una fuente de inspiración para la <i>Crónica do Imperador Beliadro</i> ?	1301
PEDRO ÁLVAREZ-CIFUENTES	
Tempestades marinas en los libros de caballerías	1313
ANNA BOGNOLO	
Construcción narrativa y letras cancioneriles en libros de caballerías hispánicos	1325
AXAYÁCATL CAMPOS GARCÍA ROJAS	
La oscura posteridad de Juan Rodríguez del Padrón	1339
ENRIC DOLZ FERRER	
Melibea, personaje transfuncional del siglo xx	1349
JÉROMINE FRANÇOIS	
Fortuna y mundo sin orden en <i>La Celestina</i> de Fernando de Rojas	1363
ANTONIO GARGANO	
Paternidades demoníacas y otras diablerías tardomedievales en la edición burgalesa del <i>Baladro del sabio Merlin</i>	1383
SANTIAGO GUTIÉRREZ GARCÍA	
Lanzarote e le sue emozioni	1393
GAETANO LALOMIA	
El fin de Merlín a través de sus distintas versiones	1409
ROSALBA LENDO	
Memoria y olvido en <i>La Celestina</i>	1425
MARÍA TERESA MIAJA DE LA PEÑA	
La <i>Historia del valoroso cavallier Polisman</i> de Juan de Miranda (Venezia, Zanetti, 1573)	1437
STEFANO NERI	
<i>Pierres de Provença</i> : l'odissea genèrica d'una novel·leta francesa	1447
VICENT PASTOR BRIONES	

Pieles para el adorno. Los animales como material de confección en los libros de caballerías.....	1459
TOMASA PILAR PASTRANA SANTAMARTA	
El público de las traducciones alemanas de <i>Celestina</i>	1473
AMARANTA SAGUAR GARCÍA	
Bernardo de Vargas, autor de <i>Los cuatro libros del valeroso caballero D. Cirongilio de Tracia</i> . ¿Una biografía en vía de recuperación?.....	1483
ELISABETTA SARMATI	
La Làquesis de Plató i la Làquesis del <i>Curial</i>	1493
ABEL SOLER	
«No queráys comer del fruto ni coger de las flores»: el <i>Jardín de hermosura</i> de Pedro Manuel de Urrea como subversión	1505
MARÍA ISABEL TORO PASCUA	
 VIII. METODOLOGÍAS Y PERSPECTIVAS	 1515
Los problemas del traductor: acerca del <i>Nycticorax</i>	1517
CARLOS ALVAR	
Los <i>Siete sabios de Roma</i> en la imprenta decimonónica: un ejemplo de reescritura en pliegos de cordel.....	1527
NURIA ARANDA GARCÍA	
<i>Universo Cantigas</i> : el editor ante el espejo.....	1541
MARIÑA ÁRBOR ALDEA	
Las ilustraciones de <i>Las cien nuevas nouvelles (Les Cent Nouvelles nouvelles)</i> : del manuscrito a los libros impresos	1555
MARÍA CRISTINA AZUELA BERNAL	
Traducciones, tradiciones, fuentes, <i>στέμματα</i>	1565
ANDREA BALDISSERA	
Para un mapa de las cortes trovadorescas: el caso catalano-aragonés	1587
MIRIAM CABRÉ - ALBERT REIXACH SALA	
De <i>La gran estoria de Ultramar</i> manuscrita, a <i>La gran conquista de Ultramar</i> impresa (1503): una nueva <i>ordinatio</i>	1599
JUAN MANUEL CACHO BLECUA	

La traducción de los ablativos absolutos latinos de las <i>Prophetiae Merlini</i> en los <i>Baladros</i> castellanos.....	1615
ALEJANDRO CASAIS	
O portal <i>Universo Cantigas</i> : antecedentes, desenvolvimiento e dificultades.....	1633
MANUEL FERREIRO	
La <i>Historia de la doncella Teodor</i> en la imprenta de los Cromberger: vínculo textual e iconográfico con el <i>Repertorio de los tiempos</i>	1645
MARTA HARO CORTÉS	
Puntuación y lectura en la Edad Media.....	1663
ALEJANDRO HIGASHI	
La tradición iconográfica de la <i>Tragicomedia de Calisto y Melibea</i> (Zaragoza: Pedro Bernuz y Bartolomé de Nájera, 1545)	1685
MARÍA JESÚS LACARRA	
El <i>stemma</i> de <i>La Celestina</i> : método, lógica y dudas.....	1697
FRANCISCO LOBERA SERRANO	
Editar a los clásicos medievales en el siglo XXI	1717
JOSÉ MANUEL LUCÍA MEGÍAS	
Nuevos instrumentos para la filología medieval: <i>Cançoners DB</i> y la <i>Biblioteca Digital Narpan-CDTC</i>	1729
SADURNÍ MARTÍ	
De copistas posibilistas y destinatarios quizás anónimos: estrategias, manipulaciones y reinterpretaciones en traducciones medievales.....	1739
TOMÀS MARTÍNEZ ROMERO	
Alcune riflessioni sulle locuzioni «galeotto fu» e «stai fresco».....	1763
EMILIANA TUCCI	
<i>Universo de Almouro</i> : Base de datos de la materia caballeresca portuguesa. Primeros resultados.....	1775
AURELIO VARGAS DÍAZ-TOLEDO	

ESTUDI CODICOLÒGIC DEL *BREVIARI* D'AMOR CATALÀ: ELS FRAGMENTES DE LA UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK DE GANT¹

IRENE CAPDEVILA ARRIZABALAGA
Universitat de Barcelona

A l'edifici Boekentoren de la Universiteitsbibliotheek de Gant es conserven setze fragments –i un dissetè de reduïdes dimensions– de la traducció catalana medieval del *Breviari d'amor* de Matfre Ermengaud. Van ser donats a conèixer al públic pel filòleg anglès Peter T. Ricketts l'any 2007², esdevenint el testimoni desè a afegir-se a la llista d'exemplars conservats del *Breviari* català³. En el seu article,

1. Aquest treball és el resultat de recerques desenvolupades dins dels projectes *BITECA* y su contexto literario (occitano y latín). De los manuscritos al mundo digital FFI2014-55537-C3-1-P (MINECO amb participació dels fons FEDER), *Pragmàtica de la literatura de l'Edat Mitjana* 2014SGR51 (Generalitat de Catalunya), i *Corpus des Troubadours* (Institut d'Estudis Catalans - Union Académique Internationale). Vull agrair al Dr. Hendrik Defoort la seva amabilitat i gentilesa, tant durant la nostra estada a la Universiteitsbibliotheek amb altres membres de l'equip de *BITECA*, com al llarg de la recerca i la redacció d'aquest article. Agraeixo també al Dr. Jérôme Machiels la consulta directa i l'interès mostrat. Sense les seves indicacions de ben segur que aquest treball no seria el que és ara. Tampoc no ho seria sense l'ajut expert de la Dra. Gemma Avenoza i el mestratge constant i encoratjador de la Dra. Lourdes Soriano.
2. Peter T. Ricketts, «Fragments d'un manuscrit du *Breviari d'amor* catalan de la Bibliothèque de l'Université de Gand», *Studi testuali*, VIII-IX (2006-2007), pp. 231-256.
3. Aquests són: *E*: Paris, Bibliothèque nationale de France, Esp. 353 (manid 1139); *P*: Madrid, Biblioteca Nacional de España, RES/203 (manid 1541); *R*: Barcelona, Biblioteca de Reserva de la Universitat de Barcelona, Ms. 72 (manid 1543); *S*: Paris, Bibliothèque nationale de France, Esp. 205 (manid 1542); *U*: London, The British Library, Yates Thompson 31 (manid 1544); *V*: Barcelona, Biblioteca de Catalunya, Ms. 266 (manid 1539); *Y*: Barcelona, *Olim* Arxiu Palau Requesens, Manuscrit IV (manid 1540); *X*: London, The British Library, Add. 16.433 (manid 2408); *a*: Gent, Universiteitsbibliotheek, BHSL.HS.3284 (manid 2640); *z*: Barcelona, Bibliote-

Ricketts ofería una transcripció ajudant-se amb tres altres manuscrits d'aquesta tradició (*P, S, U*), en especial amb *S*, amb el qual va completar les llacunes i va assenyalar que ambdós transmetien una versió catalana de l'Evangeli de Nicodem⁴. Per commemorar els deu anys d'aquesta important troballa per a l'estudi i l'edició de la traducció catalana medieval del *Breviari d'amor*, a continuació ofereixo una descripció codicològica d'aquests fragments.

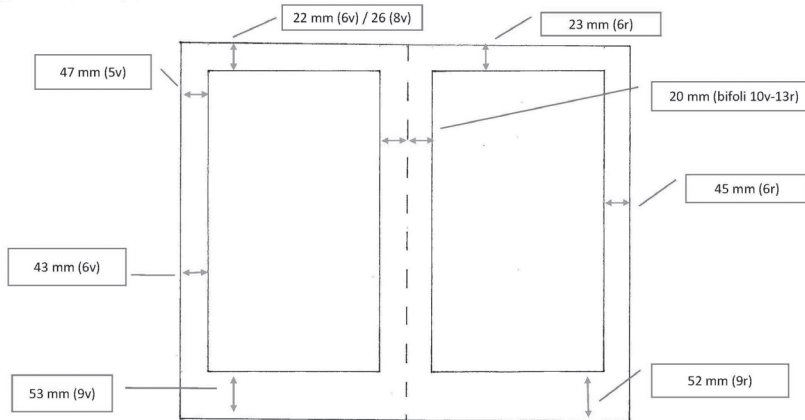
I. DESCRIPCIÓ CODICOLÒGICA DEL MANUSCRIT DE LA UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK DE GANT

El manuscrit BHSL.HS.3284 es conserva a l'interior d'una carpeta de cartró, en bones condicions, i consta d'un total de setze folis i un bocí de paper amb restes d'escriptura. Els fragments tenen taques d'humitat, brutícia i restes de bibliòfags, fet que dificulta la seva lectura. El suport emprat és el paper, en el qual observem dues filigranes amb el mateix motiu: cap de bou amb ulls i amb antena amb la creu de sant Andreu. Les diferencia la presència o no d'un serrell entre les banyes. La primera d'elles, sense serrell, és semblant a Briquet 14667, documentada a Sens l'any 1388⁵, i a Piccard, documentada a Frankfurt, Strasbourg, Würzburg i Barcelona als anys 1393-1394⁶; la segona, amb serrell, a Briquet 14623, documentada a Würzburg al 1388⁷. Els setze folis presenten diverses mides, tal i com veurem més endavant. Gràcies a la comparació de totes elles he

ca de Catalunya, Ms. 1486 (manid 2270). Entre parèntesi afegeixo l'identificador al manuscrit (manid) extret de *BITECA (Bibliografia de Textos Antics Catalans, Valencians i Balears)*, dirs. G. Avenoza et al., The Bancroft Library. University of California, Berkeley, 1997-. Enllaç: <http://vm136.lib.berkeley.edu/BANC/philobiblon/biteca_ca.html> [data consulta: 17/12/2017].

4. Sobre aquest possible vincle així com la problemàtica sobre les obres que transmeten aquests fragments, m'ocuparé en el proper article, «Els fragments del *Breviari d'amor* català de la Universiteitsbibliotheek de Gant», que complementarà el treball que aquí presento.
5. Vegeu *Briquet Online*, Österreichische Akademie der Wissenschaften - Laboratoire de Médiévisique Occidentale de Paris, v. 1.2 (17/01/2017). Enllaç: <http://www.ksbm.oew.ac.at/_scripts/php/BR.php> [data consulta: 17/12/2017].
6. *Die Wasserzeichenkartei Piccard im Hauptstaatsarchiv Stuttgart: Findbuch*, dir. G. Piccard, Stuttgart, W. Kohlhammer, 1961-1997, II, secció VI, número 198 (encara no apareix reproduïda aquesta filigrana al web del projecte *Wasserzeichensammlung Piccard*, Hauptstaatsarchiv Stuttgart. Enllaç: <<https://www.piccard-online.de/start.php>> [data consulta: 24/07/2018]).
7. *Briquet Online*, ob. cit. L'estudi de les filigranes havia estat prèviament realitzat pel Dr. Jérôme Machiels, tal i com queda constància en el paper de ceba que hi ha dins de la carpeta de cartró que guarda aquests fragments (rep la signatura BHSL.HS.3284 Documap). Hi ha disponible una reproducció a l'enllaç de la nota 22, *infra*. En aquest sentit, els nostres calcs de les filigranes coincideixen amb els fets per ell.

pogut reconstruir les dimensions que hauria tingut el bifoli, sent la mida del foli aproximada de 282x217 mm.

Per fixar les mides de la caixa d'escriptura m'he guiat pel f. 5v⁸ el qual, gràcies a la transcripció del text i a la comparació amb els altres exemplars conservats, sabem que entre el recto i el verso només li falta una línia de text. Així doncs, la caixa d'escriptura és d'aproximadament 207 mm (ja que no es conserva la ratlla de pauta inferior perquè el foli va ser retallat) x150 mm, a una columna, de 31 línies. En el testimoni es conserva una foliació antiga en números romans feta a tinta, del mateix color de la del text, que apareix de manera parcial a causa de la pèrdua de folis i de les mides dels fragments. Conservem la següent foliació: ccxxxvij (f. 5), ccxxxviii (f. 6), ccxlj (f. 7), ccxliij (f. 8), cclxv[i]ij⁹ (f. 16). El volum està escrit en una escriptura gòtica catalana cursiva, amb una tinta de composició poc ferrogàlica que obstaculitza la lectura¹⁰. La tinta vermella ha estat emprada per subratllar passatges interessants pel copista (f. 9r), per afegir addicions a la taula de rúbriques (ff. 15v i 16v), així com per a altres elements decoratius: les rúbriques, les inicials, els calderons i els tocs d'aquest color en algunes majúscules. Les lletres capitals són de tres unitats de pauta; tanmateix, n'hi ha algunes sense realitzar i de les quals es conserva les lletres de guia en els folis 1v, 4r, 6r, 8v. Pel que fa a la decoració, hi ha espais en

8. Identifico cada un dels folis amb la numeració a llapis feta per la mateixa biblioteca.
9. El forat que hi ha entre *v* i *i* no permet veure amb claredat el número de foli. La reconstrucció d'aquest volum m'ha servit per poder corroborar aquesta lectura, tal i com intentaré demostrar en el proper article Capdevila Arribabalaga, «Els fragments...», art. cit.
10. En molts passatges ha estat del tot imprescindible realitzar la transcripció del text amb l'ajut de la làmpada de Wood.

blanc destinats a l'aparat iconogràfic que no es va realitzar (ff. 1r, 1v, 6r, 8r). El tipus de pautat és senzill, per a text a una columna¹¹. Es veuen les línies fonamentals de la justificació que arriben fins als marges del foli, però sense línies de guia per als renglons. La pauta es va traçar a punta seca. L'escriptura trepitja o penja de la primera línia de justificació de la pàgina. A l'hora d'elaborar la pauta d'escriptura que marca les línies fonamentals es van fer unes perforacions que encara són distingibles: estan situades als marges del foli i són menudes i rodones (f. 8). Respecte als elements d'ordenació dels quaderns del volum, resta només un únic reclam de quadern en el f. 14v, en posició horitzontal situat al marge inferior dret i decorat de manera senzilla en vermell.

El conjunt d'aquestes dades codicològiques permeten concloure que es deuria tractar d'un còdex de taller, d'uns 269 folis de paper aproximadament. Els espais en blanc destinats a acollir miniatures fan pensar que es tracta d'un testimoni il·luminat del *Breviari d'amor* català –de la mateixa manera que *E, P, S, U* i *X*. El volum presenta anotacions realitzades per lectors posteriors: a la taula de rúbriques (en concret, als ff. 13r i 15r-v), veiem una mà que corregeix i completa la foliació dels capítols en tinta negra; al f. 11r, sota al colofó, hom llegeix una anotació històrica. La presència d'aquestes altres mans demostra que estem davant d'un manuscrit que fou llegit i consultat.

2. HISTÒRIA DEL MANUSCRIT

La història d'aquest volum és desconeguda. Tanmateix, gràcies al seu examen, he pogut extreure algunes dades que em permeten resseguir la seva vida. En primer lloc, cal destacar que conservem part del colofó (f. 11r). Malgrat l'estat d'aquest foli, el qual en algun moment es va tallar, podem llegir: «glòria e ben[eu]yrança sens fi ab aquell qui vju e [...] | cel per jnfjnita seculorum secula amen | Acaba[...] | a[xi] demos deo gràcias a xxviii de ffabre lany [...] | ta e sinch¹²». D'aquesta manera, sabem que la còpia va finalitzar un 28 de febrer d'un any posterior a la dècada dels

11. Semblant a Albert Dérolez, *Codicologie des manuscrits en écriture humanistique sur parchemin*, Brepols, Turnhout, 1984, 2 vols., «Fiche-mémento pour les descriptions codées», esquema 13; a excepció de les guies de renglons que no apareixen en el nostre còdex.
12. Les citacions segueixen els criteris de transcripció paleogràfica següents: respecto les grafies de l'original, no modifico la separació ni unió de paraules, assenyalo el desenvolupament de les abreviatures en cursiva, empro els claudàtors ([]) per incloure aquells elements necessaris per a la comprensió, absents en el text, i marco el canvi de línia amb la barra vertical (|). Així mateix, empro el signe d'asterisc per assenyalat el número de lletres perdudes.

trenta¹³ i acabat en cinc. Per altra banda, l'estudi de les filigranes corrobora aquesta datació, ja que situa la còpia d'aquest volum en el darrer quart del s. xiv. Tornant al foli 11r, sota el colofó, aprofitant l'espai en blanc, veiem l'anotació següent: «+jhs+ | al derer de abrijl le njt dels apollsto[...] | de njt del ay mjlllessimo ccccl xxxx^o va ca[...] | le sev de malorcha». Després d'una àrdua recerca, he identificat el succés al qual està al·ludint aquesta nota: la nit del divendres 30 d'abril de 1490 a les dues de la matinada «caygue hun arc principal de la obra maior de la Seu ab tots los pendents de clau a clau, sclafa e destrui tot lo cor¹⁴». Pel que fa a la data, entenc que la notícia fa referència a la nit del 30 d'abril a l'1 de maig, dia dels apòstols¹⁵. El conjunt d'aquestes dades em permeten concloure que, d'una banda, aquesta còpia es va realitzar entre els anys 1330 i el 1490 –sent una data més restrictiva i plausible la compresa entre les dècades de 1380 i 1390¹⁶–; i, per l'altra, és versemblant que aquests fragments puguin mantenir un cert vincle amb l'illa de Mallorca.

Deixant de banda aquestes dades aportades per l'estudi de la mateixa còpia, d'altres informacions externes poden ajudar a traçar aquest itinerari. Pel que fa a la seva història més recent, el mateix Peter T. Ricketts explica en el seu article com l'atzar va fer que descobrís aquest testimoni. Segons aquest estudiós, Heinz Meyer, en el seu llibre publicat l'any 2000 sobre l'enciclopèdia llatina de Bartomeu l'Anglès, *De proprietatibus rerum*¹⁷, donà notícia de l'existència en el fons

13. La terminació del mot amb *-ta* obliga a descartar el nom de les dècades *deu i vint*.
14. Joan Muntaner, «Un noticiari de finals del segle xv», *Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana*, 26 (1935-1936), pp. 25-53, en especial p. 33.
15. És a dir, entenc l'expressió «aquest die a duas horas tocades de la nit» (*Ibid.*, p. 33) com el moment posterior a la posta de sol del dia 30 d'abril. Quant al «dia dels apòstols», consulteu Joan Amades, *Costumari català. El curs de l'any*, Barcelona, Salvat Editores - Edicions 62, 1982-1983, III, pp. 545-547.
16. Albert Dérolez, qui va catalogar el fons manuscrit d'aquesta institució, també es mostra partidari en situar la còpia del manuscrit BHSL.HS.3284 al s. xiv (vegeu: Albert Dérolez, *Beknopte Catalogus van de Middellevvise Handschriften in de Universiteitsbibliotheek te Gent verworven sinds 1852*, Gent, RUG, 1971, p. 42; Id., *Inventaris van de Handschriften in de Universiteitsbibliotheek te Gent*, Gent, RUG, 1977). Mentre estava acabant la redacció d'aquest article vaig assabentar-me –gràcies al Dr. Antoni Iglesias Fonseca a qui des d'aquí agraeixo el seu gest– de la publicació d'un nou catàleg sobre el fons manuscrit d'aquesta biblioteca: Albert Dérolez *et al.*, *Medieval Manuscripts. Ghent University Library*, Ghent, Snoeck Publishers, 2017. Malgrat que no he pogut tenir aquest volum a les meves mans, el Dr. Hendrik Defoort em va enviar la descripció catalogràfica del nostre ítem. En aquesta darrera versió del catàleg es manté la mateixa datació. És un fet a tenir en compte per a l'estudi del conjunt de la tradició textual ja que el primer còdex datat de la traducció catalana del *Breviari d'amor* és de l'any 1385 (Y); així doncs, l'exemplar de la Universiteitsbibliotheek podria formar part del grup de testimonis conservats més antics.
17. Es tracta de Heinz Meyer, *Die Enzyklopädie des Bartholomäus Anglicus: Untersuchungen zur Überlieferungs- und Rezeptionsgeschichte von «De proprietatibus rerum»*, München, Fink, 2000.

antic d'aquesta biblioteca belga d'uns fragments d'un text enciclopèdic en occità, dels quals calia comprovar si formaven part o no de la tradició textual de la traducció occitana de l'obra de Bartomeu, l'*Elucidari de las propietatz de todas res naturals*. Ricketts s'hi va mostrar interessat i va contactar amb la biblioteca universitària per aconseguir una reproducció i va quedar ben sorprès quan descobrí que es tractava d'una nova traducció catalana del *Breviari*¹⁸. Seguint amb la seva explicació, aquests fragments formaven part de l'enquadernació d'un imprès de la biblioteca, els *Commentarii* de Pierandrea Mattioli, impresos a Venècia, per l'Officina Erasmiana, Vincentij Valgrisi, al 1558¹⁹. És a dir, serien *membra disiecta* que s'haurien extret de la relligadura del volum citat i que ens ajudarien a entendre l'estat fragmentari del volum i l'estrany format dels folis conservats. Durant la meua estada a la Universiteitsbibliotheek vaig poder comprovar que no es tracta d'uns folis procedents de l'enquadernació de l'obra de Mattioli. En primer lloc, amb l'examen directe dels fragments, vaig observar que no hi havia restes de cola, ni altres desperfectes que els còdexs emprats com a reforços a les relligadures solen presentar. El mateix conservador de la biblioteca, Dr. Hendrik Defoort, consultat al respecte, va assegurar-me que l'enquadernació del Mattioli no havia patit cap intervenció. De la mateixa opinió es mostrà el Dr. Jérôme Machiels, qui havia catalogat el fons antic imprès de la biblioteca²⁰ i qui el manuscrit li era familiar perquè havia realitzat els calcs de les filigranes. Segons la meua opinió, aquests fragments procedeixen d'un manuscrit que va ser desenquadernat per utilitzar-se com a reforç d'una relligadura; tanmateix, els setze folis que s'han conservat són aquells que no van ser emprats per aquest ús. Com es veu clarament els fragments han estat retallats amb tisores –podem apreciar els talls ben rectes– segons les necessitats d'un enquadrador. La primera notícia sobre aquests fragments dintre d'aquest fons bibliotecari data de 1971. Albert Dérolez va ser qui va catalogar tots els manuscrits que des del 1852, data del primer catàleg, s'havien anat incorporant a la biblioteca, com ell mateix

18. Vegeu Ricketts, «Fragments...», art. cit., p. 232.

19. *Ibid.*, p. 233. Es tractaria de Pietro Andrea Mattioli - Vincenzo Valgrisi - Pedanius Dioscorides, *Petri Andreae Matthioli Senensis Commentarii Secundo Avcti In Libros Sex Pedacii Dioscoridis Anaxerbei De Medica Materia. Adiectus Quàm Plurimis Plantarum, & Animalium Imaginibus Quae In Priore Editione Non Habentur, Eodem Authore. His Accessit Eiusdem Apologia Adversus Amathum Lusitanum (...)*, Venetiis, Officina Erasmiana, Vincentij Valgrisi, 1558, amb les signatures BIB. ACC.022158 i BIB.MED.000014. Hi ha una reproducció digital al repositori de la biblioteca. Enllaç: <<https://lib.ugent.be/catalog/rug01:001321313>> [data consulta: 17/12/2017].

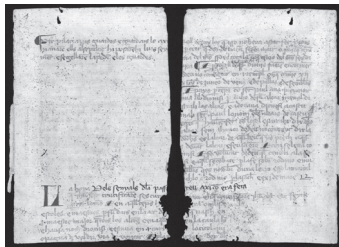
20. Jérôme Machiels - Kamiel Gerard Van Acker, *Catalogus van de boeken gedrukt voor 1600 aanwezig op de Centrale bibliotheek van de Rijksuniversiteit Gent*, Gent, RUG. Centrale bibliotheek, 1979.

assenyala en el seu pròleg²¹. D'aquesta manera sabem que aquests fragments van entrar a formar part del fons d'aquesta biblioteca belga, juntament amb 250 volums medievals més, a partir de la segona meitat del s. XIX.

3. ESTUDI DELS FRAGMENTS²²

A continuació ofereixo una reproducció d'aquests *membra disiecta*, seguida de la seva descripció –tipologia, dimensions del fragment i dimensions de la caixa d'escriptura–, unes breus observacions, i les equivalències amb el testimoni S del *Breviari d'amor* català²³ així com amb la transcripció de Peter T. Ricketts²⁴.

Foli 1:

TIPOLOGIA I DIMENSIONS: foli (188x125 mm).

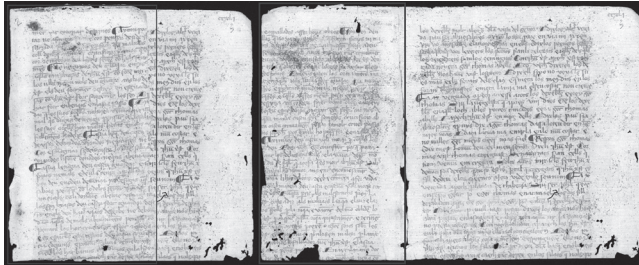
DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 163x103 mm (recto) i 162x103 mm (verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: a les dues cares del fragment observem uns espais en blanc destinats a l'aparat iconogràfic: en el recto hi ha un espai d'unes quinze línies de text, entre la fi d'un capítol i l'inici del següent; mentre que, en el verso, l'espai destinat a la miniatura apareix al marge inferior dret, a línia amb el text. La pestanya de paper que s'observa en el marge interior encaixa amb el fragment 8, amb el qual formava bifoli.

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: f. 182v (recto) i ff. 182v-183r (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: Fragment 1 (pp. 234-235).

21. Dérolez, *Beknopte Catalogus*, ob. cit., p. 5. En aquest catàleg així com el del publicat l'any 1977 (Dérolez, *Inventaris*, ob. cit.), es descriu el Hs. 3284 com a «Encyclopedisch tractaat in het Provençals (fragm.)», datat al s. XIV, de suport paper (1971), en quart (1977) i compost per setze fragments. En el darrer catàleg publicat (Dérolez *et al.*, *Medieval Manuscripts*, ob. cit.) s'identifica el text i s'indica la distribució del text a una columna, l'escriptura gòtica híbrida librària, i les rúbriques, calderons i caplletres a tinta vermella.
22. Hom podrà trobar la reproducció del manuscrit a la pàgina web de la biblioteca: *Breviari d'amor en andere fragmenten*. Enllaç: <<https://lib.ugent.be/catalog/rug01%3A000805924/items/910000091571>> [data consulta: 17/12/2017].
23. És a dir, el testimoni conservat a la Bibliothèque nationale de France, esp. 205.
24. Em refereixo a Ricketts, «Fragments...», art. cit.

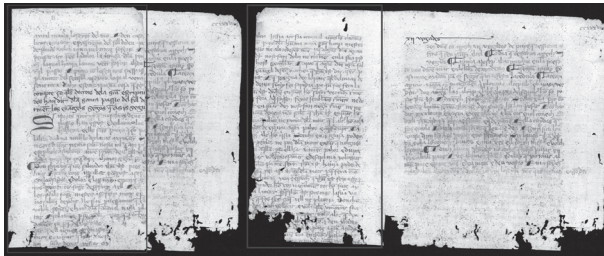
Foli 2:

TIPOLOGIA I DIMENSIONS: bifoli (228x131 mm).

DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 205x104 mm (recto i verso).

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: f. 184r-v (recto) i ff. 184v-185r (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 2 (pp. 235-237).

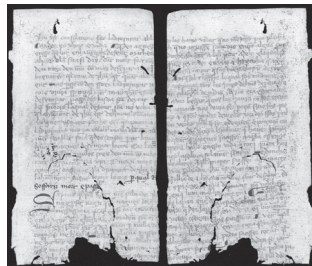
Foli 3:

TIPOLOGIA I DIMENSIONS: bifoli (224x126 mm).

DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 199x103 mm (recto) i 199x104 (verso).

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: f. 186r-v (recto) i f. 186v (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: continuació del fragment 2 (pp. 237-238).

Foli 4:

TIPOLOGIA I DIMENSIONS: foli (225x130 mm).

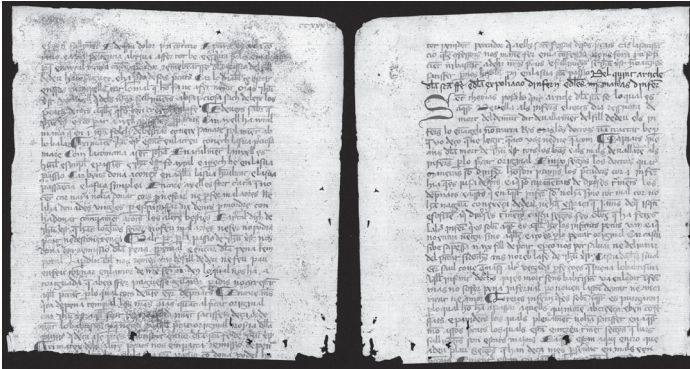
DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 202x105 mm (recto i verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: les pestanyes del marge interior encaixen amb el fragment 5. Per tant, els fragments 4 i 5 formaven un bifoli.

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: f. 188r (recto) i f. 188r-v (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 3 (pp. 238-239).

Foli 5:

TIPOLOGIA I DIMENSIONS: foli (226x214 mm).

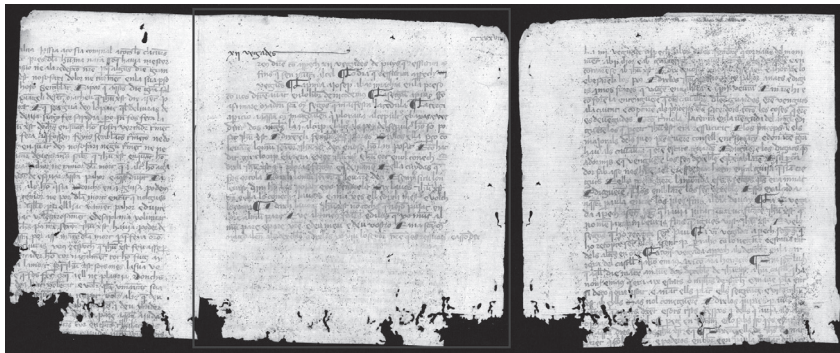
DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 206x150 mm (recto) i 207x150 (verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: les pestanyes del marge interior encaixen amb el fragment 4. Per tant, els fragments 4 i 5 formaven un bifoli. Conservem la foliació original: ccxxxvij.

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: f. 190v (recto) i ff. 190v-191r (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 4 (pp. 240-241).

Foli 6:

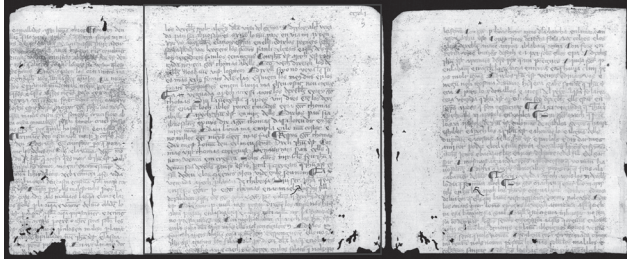
TIPOLOGIA I DIMENSIONS: bifoli (226x212 mm).

DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 202x150 mm (recto i verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: en el recto veiem un espai destinat a una miniatura que no es va realitzar. Conservem la foliació original: ccxxxviiiij.

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: f. 192v (recto) i ff. 192v-193r (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: continuació del fragment 4 (pp. 241-242).

Foli 7:

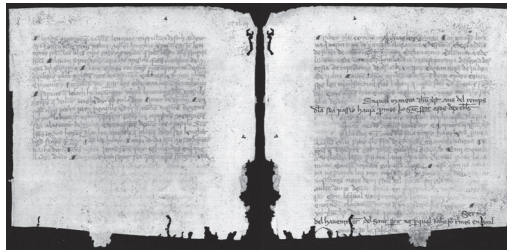
TIPOLOGIA I DIMENSIONS: bifoli (226x216 mm).

DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 204x150 mm (recto) i 206x150 mm (verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: conservem la foliació original: ccxlj.

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: ff. 193v-194r (recto) i f. 194r-v (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 5 (pp. 242-243).

Foli 8:

TIPOLOGIA I DIMENSIONS: foli (208x210 mm).

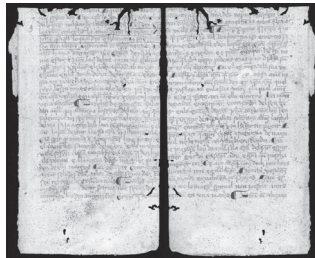
DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 182x150 mm (recto) i 201x150 mm (verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: aquest fragment fa bifoli amb el fragment 1.

En el recto observem un espai en blanc, d'aproximadament mig foli, destinat a una miniatura. Conservem la foliació original: ccxliij.

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: f. 195r-v (recto) i ff. 195v-196r (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 6 (pp. 243-244).

Foli 9:

TIPOLOGIA I DIMENSIONS: foli (227x134 mm).

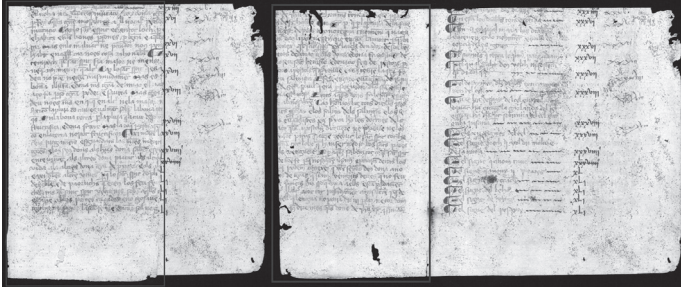
DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 173x111 mm (recto) i 170x111 mm (verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: gràcies a la pestanya conservada en el marge interior sabem que aquest fragment formava bifoli amb el fragment 14. En el recto apareixen quatre línies de text subratllades a tinta vermella.

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: f. 196r (recto) i f. 196v (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 7 (pp.245-246).

Foli 10:

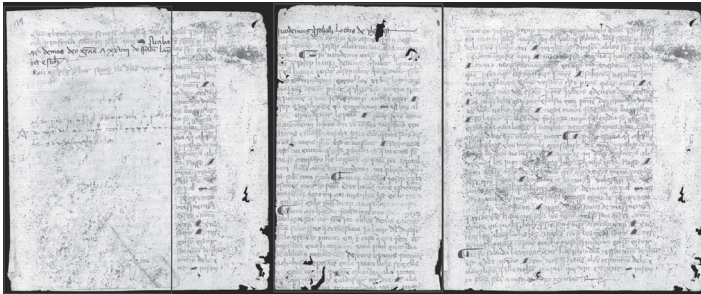
TIPOLOGIA I DIMENSIONS: bifoli (226x128 mm).

DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 168x105 mm (recto) i 169x106 mm (verso).

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: ff. 197v-198r (recto) i f. 198r-v (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 8 (pp.246-247).

Foli 11:

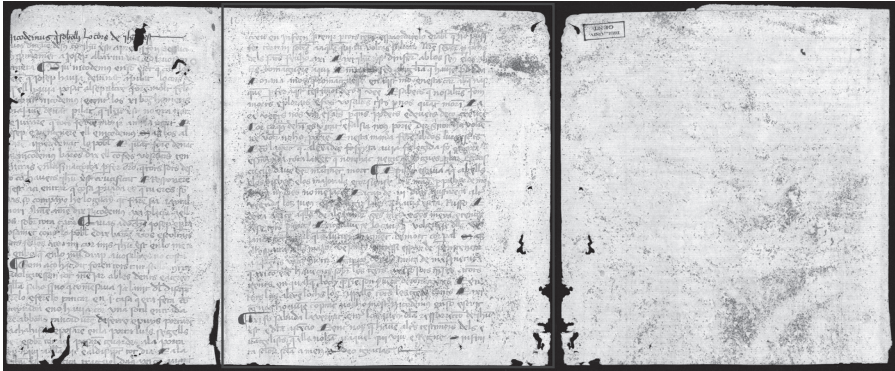
TIPOLOGIA I DIMENSIONS: bifoli (226x132 mm).

DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 206x112 mm (recto) i 207x112 mm (verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: en el foli recto trobem el colofó i l'anotació posterior, a tinta negra (vegeu *supra*).

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: f. 199v (recto) i ff. 199v-200r (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 9 (pp.247-248).

Foli 12:

TIPOLOGIA I DIMENSIONS: bifoli (226x207 mm).

DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 207x150 mm (recto) i 209x150 mm (verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: el verso està en blanc, però s'observa el patat. En aquesta mateixa cara del foli hi ha el segell de la biblioteca.

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: ff. 204v-205r (recto).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 10 (pp.248-249).

Foli 13:

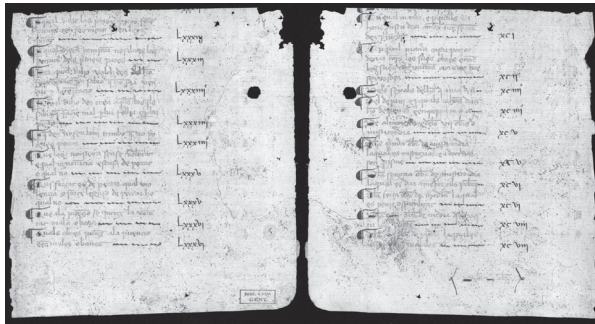
TIPOLOGIA I DIMENSIONS: bifoli (226x214 mm).

DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 172x150 mm (recto i verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: en el recto veiem correccions a la foliació de la taula de rúbriques, fetes per una altra mà, a tinta negra.

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: ff. Cv-Dr (recto) i f. Dr (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 11 (pp.249-250).

Foli 14:

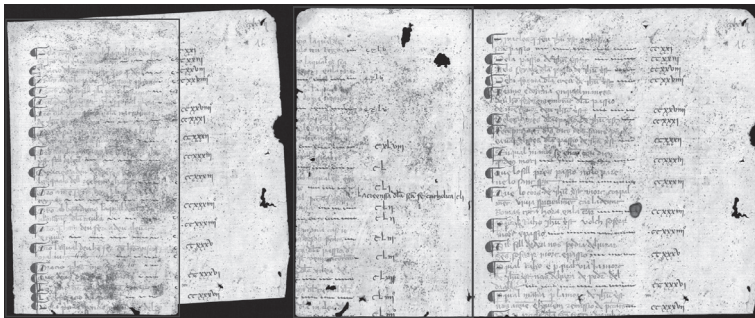
TIPOLOGIA I DIMENSIONS: foli (226x213 mm).

DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 173x150 mm (recto) i 175x150 mm (verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: gràcies a la pestanya conservada en el marge interior sabem que aquest fragment formava bifoli amb el fragment 9. En el recto hi ha el segell de la biblioteca. En el verso es conserva l'única signatura de quadern d'aquest exemplar (vegeu *supra*).

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: f. Er (recto) i f. Er-v (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 12 (pp. 250-252).

Foli 15:

TIPOLOGIA I DIMENSIONS: bifoli (225x129 mm).

DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 203x108 mm (recto) i 202x107 mm (verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: en el recto i en el verso veiem una mà, a tinta negra, que completa la foliació de la taula de rúbriques. En el verso, a més, s'observa un afegit d'una rúbrica de capítol omesa feta pel mateix rubricador a tinta vermella.

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: f. Fv (recto) i f. Gr (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 13 (pp. 252-254).

Foli 16:

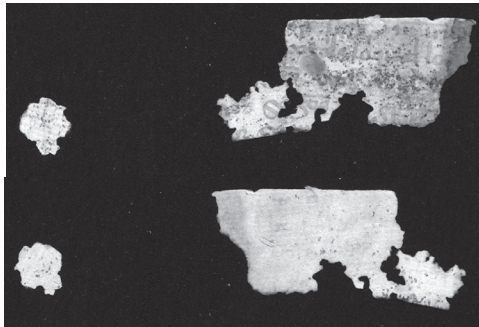
TIPOLOGIA I DIMENSIONS: bifoli (226x212 mm).

DIMENSIONS DE LA CAIXA D'ESCRITURA: 201x150 mm (recto) i 202x150 mm (verso).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: en el verso hi ha correccions en tinta vermella a la taula de rúbriques ja que s'han omès algunes d'aquestes. Per la disposició d'aquestes correccions és versemblant que les introduís el mateix rubricador abans d'afegir el número de foli de la rúbrica. Conservem la foliació original: cclxv[i]ij²⁵.

EQUIVALÈNCIA TESTIMONI S: f. Jr-v (recto) i f. Jv (verso).

EQUIVALÈNCIA AMB LA TRANSCRIPCIÓ DE RICKETTS: fragment 14 (pp.254-255).

Foli 17:

TIPOLOGIA I DIMENSIONS: bocí de paper (26x60 mm).

OBSERVACIONS DEL FRAGMENT: en el verso es transparenta la tinta del recto.

TRANSCRIPCIÓ DEL FRAGMENT: [***] sen[*][o] mür[*] | vs als lo qual lo | vers amador | or S[e]gons escript | or S [...]²⁶.

25. Vegeu *supra*, nota 9.

26. He seguit els mateixos criteris de transcripció que els descrits *supra*, nota 12; a excepció de l'abreviatura de la primera línia que donat l'estat fragmentari descarto interpretar.

